

Posudek na bakalářskou práci

P. KRÁL: FENOMÉN ZÁVISLOSTI

FAKTORY ÚSPĚCHU V LÉČBĚ S OHLEDEM NA BIO-PSYCHOSOCIÁLNĚ-SPIRITUÁLNÍ VÝCHODISKA

Práce obsahuje 73 stran, z toho teoretická část má 41 stran a část praktická má 20 stran. V seznamu literatury je uvedeno 29 titulů. K některým citacím v textu chybí odkazy v seznamu literatury.

Autor svou práci směřuje k hledání účinných faktorů léčby závislosti v kontextu komunity Teen Challenge. Teoretickou část člení srozumitelně a logicky nejprve charakterizuje závislost, její symptomy, příčiny a vývoj, to vše důsledně popisuje podle bio-psycho-sociálně-spirituálního modelu osobnosti, dále popisuje proces a paradigmatu resocializace. V textu je znát rozdíl mezi přístupy k spirituální dimenzi a k dimenzím ostatním. Zatímco ostatní dimenze jsou poměrně přesně vymezeny a faktory, které zde hrají roli jsou přesně popsány a vysvětleny. U spirituality se jakoby ztrácí jasné obrysy. Autor ji chápe především jako smysl, přijetí hodnot a vztahování se k vyššímu bytí, což ke spiritualitě jistě patří, ale opomíjí další možné rozměry, jako například spirituální kvalitu mezilidských vztahů zážitkovou dimenzi spirituality, svobodu, o které je řeč jen okrajově, přestože se prací toto téma táhne. Také nerozlišuje mezi spiritualitou a religiozitou, což by mu pomohlo lépe vymezit např. rizikové faktory, které prakticky nekonkretizuje. Tím si uzavírá cestu k takovým projevům spirituality u klientů, které neodpovídají jím vymezené definici. Dále si nejsem jist, zda posttraumatickou stresovou poruchu můžeme tak přímočaře dávat do souvislosti s rozvojem závislosti. Při hlubším pohledu totiž zjistíme, že k rozvoji PTSD vedou podobné příčiny jako rozvoji závislosti. Nicméně souvislost závislosti a traumatu je velmi zajímavá.

U kapitoly věnované resocializaci autor nerozlišuje mezi pojmy resocializace a léčba a volně je zaměňuje. Nejsem si jist, zde je to možné, a prosím o osvětlení u obhajoby. Autor zde také zdůrazňuje přínos rogersovského přístupu, aniž zmiňuje jeho limity při práci se závislými.

Praktická část vychází opět z onoho úzkého chápání spirituality, autor to zde jasně říká. Sám výzkum je důkladně a pečlivě připraven, je obsáhlý a zasahuje do velké šíře, takže při hodnocení výsledku působí nepřehledně, navíc když autor nevysvětluje význam číselných hodnot v tabulkách. Jako zajímavé výsledky zde vychází velký význam ztráty blízké osoby, nízké hodnocení svobody, výměna hodnot víry v Boha a sexu v jednotlivých obdobích. Mám za to, že v této fázi výzkumu z těchto hodnot nelze vyvozovat jednoznačné závěry, ale výsledky ukazují možné cesty dalšího zkoumání. Za slabinu výzkumu považuji nepřesné vymezení pojmů, na které se autor dotazuje. On sám v diskusi zmiňuje možné nedorozumění v rozdílném chápání svobody, dále bych zmínil pojmy vnitřní puzení a vnitřní prázdnota, které vycházely jako často přisuzované příčiny úspěchu a selhání, ale není jasné, co se tím přesně myslí. Zde by bylo užitečné doplnit tuto sondu o rozhovory o významu těchto faktorů pro jednotlivé respondenty.

Dalším problematickým místem je zjišťování vlivu víry v Boha. Tento vliv zde nesporně hraje roli, ale je mu zde věnováno velmi málo místa. Není popsána organizace, ve které se klienti léčili, ani to jak ona zachází s tímto faktorem. Autor se mu docela vyhýbá vzhledem k tomu, že jde o jeden z nejúčinnějších faktorů. Nevíme, kde klienti k víře v Boha přišli. Z autorova náznaku v diskusi to vypadá, že jinde než v terapeutické komunitě. Za souhrn výsledků autor zařazuje diskuse, kde zmiňuje limity výzkumu včetně těch, které zde uvádím. V závěru se opět jakoby odpoutává od zjištěných skutečností a občas se uchyluje k frázím. Naštěstí jsou výsledky práce uvedeny v kapitole Interpretace výsledků.

Autor prokazuje základní znalosti z oblastí, které se věnuje. Dokáže ji aplikovat v praxi. V práci mu však chybí dostatek kritického nadhledu na téma spirituality, kterému staví do středu pozornosti.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení C – *dobře*

Otázky k obhajobě:

Jaký je vztah mezi resocializací a léčbou?

Jak jsou rizikové faktory z hlediska spirituality?

Jak si vysvětlujete nízké skórování svobody jak na začátku tak na konci léčby?

Jaký vztah vidíte mezi spiritualitou a svobodou?

Mgr. Vojtěch Sivek

V Praze 22.8.07